

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN
EN HELICON MBO VELP / DECEMBER 2014

WA5 MAGAZINE

**‘Innovatief Kustwerk
Katwijk’**

**Duurzaam pionieren
tijdens VVA Carrièredag**

**Wat kunnen gemeenten
doen tegen extreme regen?**

COLOFON

Hoofredactie

Doede Wessels (VVA), Ria Dubbeldam
(gaw ontwerp+communicatie)

Redactie

Marleen Jacobs (VVA), Tamara van Tricht, Leonie Heutink,
Carla Schütte, Edwin Vriezen

Redactieadres

Ledenadministratie & advertentieverkoop

VVA Larenstein
Postbus 350, 6880AJ Velp
T 026-3695725
E info@vva-larenstein.nl / www.vva-larenstein.nl

Deadline teksten & advertenties volgend nummer

Teksten tot 30 januari en advertenties tot 9 februari.

Opzeggen lidmaatschap

Schriftelijk voor 1 december 2015.

Copyrights

Het auteursrecht berust bij de uitgever en de auteurs.
Overname van artikelen wordt gewaardeerd, mits voorzien
van een deugdelijke bronvermelding.

Aansprakelijkheid

De uitgever en auteurs streven naar juistheid van de
informatie. De uitgever en auteurs aanvaarden geen
aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van
handelingen gebaseerd op onze informatie.

VVA-bestuur

Voorzitter a.i. / Ruben de Haan

E voorzitter@vva-larenstein.nl
T 06-51431340

Penningmeester / Peter Wegdam

E penningmeester@vva-larenstein.nl
T 06-18452416

Secretaris / Ruben de Haan

E secretaris@vva-larenstein.nl
T 06-51431340

Bestuurslid PR & Communicatie / Doede Wessels

E communicatie@vva-larenstein.nl
T 06-29145206

Bestuurslid Strategie / Marcel Stukker

T 06-53546720
E strategie@vva-larenstein.nl

Bestuurslid Regiozaken / Wilco van Hout

zie regiocoördinator Zuid

Regiocoördinatoren

Noord / Marije Kattenwinkel

E noord@vva-larenstein.nl
T 06-18723541

Oost / Henk Vrieling

E oost@vva-larenstein.nl
T 06-19366667

Zuid / Wilco van Hout en Arian Bossers

E zuid@vva-larenstein.nl
T 06-49866197

West / Martin Lenferink

T 06-26108872
E west@vva-larenstein.nl

Coördinator MBCS & Helicon / Gerben de Graaf

E mbc@vva-larenstein.nl
T 06-12890400

Opdrachtgever VVA Larenstein

Uitgever / VVA Larenstein en gaw ontwerp+communicatie

Druk / Drukkerij Tuijtel

Vormgeving / gaw ontwerp+communicatie, Wageningen

Oplage 4.000

Coverfoto / Otto Vaessen

ISSN: 1879-422X

ALUMNIVERENIGING VAN HOGESCHOOL VAN HALL LARENSTEIN EN HELICON MBO VELP / DECEMBER 2014

INHOUD / 5 / 14

6

Duurzaam pionieren op arbeidsmarkt en in ondernemerschap

De VVA Carrièredag was drukker bezocht dan vorig jaar. Bij stands stonden studenten voor een stageplaats of afstudeeropdracht. Meer dan voorheen zochten (pas-)afgestudeerden ingangen naar werk.

11

VVA en ECO-job werken samen aan milieubanen
VVA Larenstein en ECO-job vergroten de carrièrekansen voor VVA-leden.

12

'Zonder mensen geen natuur!'

De functie communicatie- en recreatieboswachter is Wim Niemeijer op het lijf geschreven. 'Ik vind het leuk om samen te werken. Alles om dat éne doel te halen: natuur.'

15

Deelnemer VVA Carrièredag

Enkele standhouders vertellen over hun eigen carrière en waarom ze graag op de Carrièredag staan.

16

'Voor Nederland wil ik bijdragen aan de nieuwe delta'

Koen Bos heeft een nieuw bedrijf: b2ontwerpstudio. Hierin komen het denken in ontwerpconcepten, zijn bestuurservaring, zijn creativiteit en het willen vernieuwen samen.

18

Stelling: Gemeenten moeten meer maatregelen nemen tegen extreme regenbuien

Verzekeraars en ook waterschappen dringen er bij gemeenten op aan maatregelen te nemen tegen extreme regenbuien. Wat kunnen ze doen en hoe is dat te financieren?

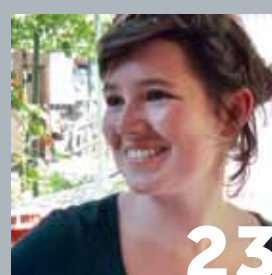
20

VVA-excursies

Een impressie van de VVA-excursies naar Chemelot Industrial Park in Zuid-Limburg, Elperstroom in Drenthe en het Kustwerk in Katwijk.

Verder

VVA-nieuws & agenda / VVA-leden zoeken kansen

Ronnie Niesink heeft op 21 november afscheid genomen als voorzitter van VVA Larenstein

We zijn alweer aangekomen bij het laatste nummer van het jaar. Een jaar dat in het teken heeft gestaan van samenwerken en samenwerkingsverbanden. Samen met bedrijven en organisaties hebben we een fantastische Carrièredag neergezet met dit jaar opvallend veel workshops en lezingen. Nieuw is de samenwerking tussen VVA Larenstein en ECO-job, een specialistisch bemiddelingsbureau voor vacatures en personeel in de milieusector, om de carrièrekansen voor VVA-leden te vergroten.

Bestuurlijk hebben we de banden verstevigd met onze partners – de scholen, andere alumniverenigingen en bedrijven. Met Hogeschool Van Hall Larenstein zijn we zowel strategisch als operationeel dichter tot elkaar gekomen. Strategisch hebben we gemerkt dat het College van Bestuur openstaat voor een intensieve en afgestemde samenwerking. We worden weer gezien als volwaardig partner. Operationeel is er vanuit de opleidingsdirecteuren en docenten aan de VVA gevraagd om te ondersteunen bij activiteiten. Ook de eerste stappen om weer actiever aanwezig te zijn op Helicon MBO Velp zijn gezet. Tijdens de Carrièredag zijn de eerste afspraken gemaakt. Voor

Aristaeus – vereniging van alumni van Van Hall Larenstein in Leeuwarden – gaat het VVA-bureau ondersteuning bieden bij de organisatie van haar activiteiten. De activiteiten van Aristaeus zijn ook als VVA-lid bij te wonen en omgekeerd. Al deze nieuwe afspraken dragen bij aan meer naamsbekendheid, verjonging en uitbreiding van de activiteiten. Om de activiteiten en de naamsbekendheid handen en voeten te geven neemt het VVA-bureau de coördinatie en verantwoordelijkheid op zich. Het bureau zal vaker een beroep gaan doen op actieve vrijwilligers en de regio's.

Helaas zal ik als voorzitter de vernieuwingen niet meer meemaken. In de algemene ledenvergadering van 21 november heb ik de functie van voorzitter neergelegd. Het voorzitterschap heb ik met veel plezier en enthousiasme uitgevoerd. Helaas heb ik het afgelopen jaar steeds vaker moeten constateren dat deze vrijwillige rol mij privé en zakelijk zijn gaan belemmeren. Ook ben ik van mening dat het huidige bestuur en het bureau een andere manier van sturing behoeft die niet bij mij past. Ik wil iedereen bedanken voor het vertrouwen dat in mij is gesteld. Hopelijk tot ziens.

Inge Wallerbos wint VVA Carrièredagprijs

Rennend en lachend kwam Inge Wallerbos, tweedejaars-student tuin- en landschaps-inrichting, het podium op rennen om de VVA Carrièredagprijs in ontvangst te nemen van Van der Tol Hoveniers, die de prijs jaarlijks ter beschikking stelt. Wallerbos volgde op dat moment een college en werd

door een andere student gebeld. 'Ik win nooit iets', reageerde ze verbaasd. De VVA gunt haar de prijs – een weekend survivalen in de Ardennen voor twee personen – van harte. Samen met een ander Sv. Quercus-lid hielp ze die ochtend bij de ontvangst van de VVA Carrièredag.

Inge Wallerbos neemt de prijs in ontvangst van Gert-Jan Middellie van Van der Tol Hoveniers.

Aanvulling Carrièredag

Ingenieursbedrijf Aveco de Bondt stond op 10 oktober ook op de Carrièremarkt. Per abuis is hun

logo niet in het overzicht van de deelnemers in VVA Magazine 4 opgenomen.

Abseilen van de Euromast

Martijn Dijkman (l) en Douwe Wijnja (r), huisgenoten van Rowen de Graaf, zeilen van de Euromast af.

De prijs van de VVA Carrièredag van vorig jaar ging naar Rowen de Graaf, derdejaarsstudent land- en watermanagement. De vier waardebonnen voor het abseilen van de Euromast loste hij op 20 september in. De Graaf over de ervaring:

'Het leek me leuk om dit met ons huis, waar we met z'n vieren wonen, te doen. De dag begon mistig maar uiteindelijk werd het zicht wat beter. Eenmaal bij de Euromast kregen we te horen dat we te vroeg waren, maar dat we boven wel mochten wachten. Iedereen die eens in de Euromast is geweest herkent dat vreselijke deuntje van de lift, maar gelukkig speelde deze nog niet. De lift was zelfs nog niet ingesteld, zodat we eerst drie keer op de verkeerde plek uitkwamen. Eenmaal boven – ik kan denk ik voor ons vieren spreken – waren we redelijk gespannen. Maar deze spanning verdween snel toen we over de rand mochten stappen. Als eerste gingen Douwe en Martijn naar beneden en vervolgens volgden Tjitte en ik. Onder veel belangstelling van toeristen, die letterlijk van overal foto's van ons maakten en later naar ons toekwamen om te zeggen dat we gek zijn, zeilden we naar beneden. Deze ervaring is er één om nooit te vergeten en daar wil ik de VVA graag voor bedanken, want anders zou ik dit nooit gedaan hebben.'

Benoemingen en aftredens tijdens algemene ledenvergadering

foto Doede Wessels

Tijdens de algemene ledenvergadering van 21 november heeft VVA-voorzitter Ronnie Niesink zijn functie neergelegd (zie voorwoord). Ruben de Haan neemt als voorzitter ad interim het stokje over tot en met de voorjaars-ALV van 2015. In de tussentijd gaat het bestuur op zoek naar een nieuwe voorzitter.

Peter Wegdam is benoemd als nieuwe penningmeester en

Wilco van Hout als bestuurslid Regiozaken. Marcel Stukker heeft als bestuurslid Strategie een inhoudelijke bijdrage geleverd aan een herdefiniëring van de identiteit van de VVA. Nu de zwaarte van het thema strategie afneemt en het niet meer nodig is hiervoor een apart bestuurslid aan te houden, rondt Stukker tot 1 januari lopende zaken af. Doede Wessels treedt af als bestuurslid PR & Communicatie,

maar blijft actief, juist om meer tijd te kunnen besteden aan mediazaken, waaronder VVA Magazine.

Martin Lenferink is aangesteld als nieuwe regiocoördinator West en Marije Kattenwinkel als regiocoördinator Noord.

Excursiethema 2015: NATUUR!

Sinds dit jaar werkt VVA Larenstein met een jaar-thema voor haar excursies. Onder het thema 'Ruimte voor water' zijn in zeven excursies verschillende facetten van water belicht. Het thema van 2015 wordt natuur. Het jaarprogramma daarvoor is in voorbereiding.

De VVA vindt het leuk als leden meedenken over actuele en inspirerende onderwerpen voor een workshop, bijeenkomst of een excursie. En wie weet wil je die graag mee helpen organiseren.

Op de website van de VVA en op LinkedIn staat meer informatie over hoe input is aan te leveren, maar ideeën kunnen ook direct worden gemaild naar info@vva-larenstein.nl.

Afscheid redactielid fotografie

Een jaar geleden trad Erik Hendriks toe tot de redactie om te fotograferen voor VVA Magazine. Hij zag het als een mooie aanvulling op zijn hobby fotografie. Helaas moet hij alweer afscheid nemen. 'Ik heb meegewerkt aan een aantal mooie magazines. Uitdagend en leuk om te doen. Helaas kostte het mij steeds meer moeite om de fotografie in te passen in de drukke werkzaamheden en dynamiek van mijn bedrijf.'

De redactie zal zijn foto's missen en bedankt hem hartelijk voor zijn inzet en het meedenken in de redactievergaderingen. Nu zijn plek vrijkomt, zoekt de redactie versterking met een nieuw fotograferend VVA-lid. De redactie legt de lat niet hoog qua tijdbesteding. Je bepaalt zelf hoeveel en hoe vaak je wilt of kunt fotograferen.

Wil je liever schrijven? Dat kan ook. Neem contact op met Marleen Jacobs van het VVA-bureau, 026-3695864.

Personalia

Geboren 25 september 2014
Juliëtte Maartje Hester

Dochter van Francine van den Bergh en onze secretaris Ruben de Haan en zusje van Sophie.

Adres:
Vogelwikke 22
6665 HP Driel
026-8800531

Ook een kind gekregen?
Of een carrièreswitch of promotie gemaakt, een prijs gewonnen of getrouwd? Laat het je vakgenoten en studievrienden weten. Stuur een kaartje of mailtje naar het redactieadres van VVA Magazine. Onder de inzenders verloten we een taart.

Plaquette Anne Bierma onthuld

Op vrijdagmiddag 17 oktober is in De Kapel van Hogeschool Van Hall Larenstein in Velp de plaquette voor Anne Bierma onthuld. Bierma was directeur van de BCS en Helicon Velp en actief ere lid van de VVA. Zestig personen, voornamelijk oud-docenten en VVA-ereleden, keken toe hoe Wander Boxem, het oudste nog levende VVA-ere lid, samen met de weduwe van Bierma de onthulling verrichtte. Voorafgaand aan de onthulling vertelde Boxem een aantal anekdotes over zijn samenwerking met Bierma. De manier waarop Boxem, tevens een van de initiatiefnemers van de plaquette, over hem

sprak zorgde voor instemmend geknik en herkenning. Ook Gijs Eikelenboom, die de bijeenkomst opende, sprak lovende woorden. Peter van Dongen, voorzitter van het College van Bestuur van Hogeschool Van Hall Larenstein, bedankte de familie voor hun aanwezigheid en gaf aan trots te zijn dat hij een van de opvolgers van Bierma mag zijn.

De Kapel is normaal gesproken gesloten. Wil je de plaquette bekijken, maak dan even een afspraak met een conciërge: 026-3695695.

foto Ben ter Mull

Workshop Strategische inzet van sociale media

Zetten we het nieuws op Facebook of verspreiden we een tweet? Moet de foto op Pinterest of toch op de site? Of doen we gewoon alles in de hoop dat het op de goede plekken en bij de juiste mensen terecht komt? Niet iedereen voelt zich voldoende toegerust het beste uit sociale media te halen voor groene doeleinden. In de workshop op vrijdag 23 januari onderzoek je of en welke sociale media je in kunt zetten voor je organisatie of project en op basis van welke visie of strategie. Wat werkt wel en wat niet? Ook maken we kennis met andere relevante sociale media naast Twitter en Facebook. We gaan op het eind aan de slag met een casus. Voorkennis: zowel de beginner als de gevorderde is van harte welkom. De workshop wordt verzorgd door Communicatiebureau de Lynx. Kijk voor inschrijving in de agenda op pagina 22.

Duurzaam pionieren op arbeidsmarkt en in ondernemerschap

‘Investeren in duurzaamheid moet gewoon geld opleveren. Er hoort een verdienmodel achter te zitten. Dat maakt bedrijven toekomstbestendig’, stelde Otto Willemsen van Duurzaam4Life tijdens de opening van de Carrièredag op 10 oktober. Samen met andere sprekers belichtte hij de verschillende kanten van duurzaam pionieren: in het ondernemerschap, in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

THEMA
**DUURZAAM
PIONIEREN**

De Carrièredag met als thema duurzaam pionieren viel dit jaar samen met de landelijke Dag voor de Duurzaamheid. Toeval, maar voor Otto Willemsen een leuk extraatje om als spreker naar Hogeschool Van Hall Larenstein te komen. Duurzaamheid zit in het DNA van zijn bedrijf en hij heeft voor het opzet-

ten van zijn bedrijf zeker moeten pionieren. Na jaren bij Nefit onder andere als export- en logistiek manager vond hij de tijd rijp voor het ondernemerschap.

Realiseren van duurzaamheid

Vijf jaar geleden richtte Willemsen Duurzaam4Life op, waarmee hij verwijst naar het belang van gezond water, gezonde bodem en gezonde lucht om in te leven. De 4 staat voor aspecten van duurzaam organiseren. De v's van: verantwoord handelen, verdienmodel, verankerd bij stakeholders en vanzelfsprekend duurzaamheid verankeren in de organisatie. ‘Ik help bedrijven en organisaties bij het realiseren van duurzaamheid. Daarvoor heb ik een scan ontwikkeld, waarmee ze hun duurzaamheidsprofiel kunnen opstellen. De scan geeft een beeld van de actuele situatie, van inkoop tot energieverbruik. Op basis van hun ambities en het huidige profiel adviseer ik bedrijven bij het maken van de juiste keuzes. Dat kunnen technische maatregelen betreffen, maar vaak liggen er grote kansen voor verduurzaming bij mensen door hen op te leiden en bewuster te maken van hun gedrag. Het is goed medewerkers daarin mee te nemen.’

Goede basis op VHL

Willemsen geniet ervan om terug te zijn in Velp. ‘Ik zat bij de eerste lichting die in dit gebouw studeerde. Na mijn afstuderen in land-, water- en milieubeheer in 1997 ben ik naar de Katholieke Universiteit

Otto Willemsen

Peter van Dongen

Chris Schipper

Nijmegen gegaan voor de studie bedrijfskunde.' Terugblikkend vindt hij dat hij veel bij VHL heeft geleerd. 'De klacht destijds dat de hogeschool te breed opleidde en dat je daardoor te weinig leerde, is ongegrond. Ik heb ondervonden dat dit juist een goede basis is om je verder te ontwikkelen. Veel heb ik opgestoken over projectmanagement en als je het hebt over duurzaamheid: dat woord werd nog nauwelijks genoemd, maar er was wel veel aandacht voor. Dat leer je hier bij VHL; in alle vakken zit duurzaamheid. Het is zoals mijn vader zei: 'Een goede boer maakt zijn grond niet kapot'.'

Voorzitter van het College van Bestuur van Van Hall Larenstein, Peter van Dongen, moet glimlachen bij deze uitspraak. Hoe herkenbaar is dit voor hem als boerenzoon. Maar de boerenwijsheid sluit ook naadloos aan bij de nieuwe missie van Hogeschool Van Hall Larenstein om de groenste en dus duurzaamste hogeschool van Nederland te willen zijn.

Vierde o

Tijdens zijn inleiding interpreteerde Van Dongen duurzaam pionieren als nieuwe zoektochten: intensivering van de relatie met Helicon MBO Velp, een duurzaam Landgoed Larenstein dat zich richt op de omgeving en investeren in duurzame relaties met het bedrijfsleven. 'Iedereen is bekend met de drie o's van overheid, onderwijs en ondernemers. Maar er is een vierde o, die van ondernemerschap. Dat is voor Hogeschool VHL cruciaal om in de regio, nationaal en vooral internationaal aan de weg te blijven timmeren. Ondernemend gedrag moet daarom verankerd zijn in het curriculum. Onze studenten zijn ondernemend, dragen bij aan vraagstukken uit de samenleving. Dat betekent meer dan binnen vier muren les krijgen en onderwijs verzorgen. Hogeschool VHL gaat zich nog meer naar buiten richten en gaat nog meer relaties met ondernemers en de praktijk aan.'

Werk vanaf dag één

Dat studenten ondernemend zijn, laat Chris Schipper zien en later die dag nog eens tijdens een workshop (zie pagina 8). Hij heeft deelgenomen aan een programma voor laatstejaars VHL-studenten bos- en natuurbeheer die een eigen bedrijf willen opzetten. Schipper: 'Als je in onze sector solliciteert blijkt er geen werk te zijn. Begin je een eigen bedrijf, dan is er werk genoeg. Vanaf dag één had ik werk.'

Met Schipper Groenbeheer onderhoudt hij tuinen. Werk op mbo-niveau, dat aansluit bij zijn eerder voltooide opleiding bij Helicon MBO Velp. 'Is dat niet wat jammer van je opleiding bij VHL?', vraagt dagvoorzitter Rob Hoekstra. Schipper: 'Het is niet mijn bedoeling dit twintig jaar te blijven doen. Maar het geeft me nu zekerheid op werk en inkomen. Vanuit deze positie kan ik

'We willen vacatures, loonstrookjes'

Bij de opening van de Carrièredag liep het gelijk storm. Het was merkbaar drukker dan vorig jaar. Bij veel stands stonden studenten te wachten om informatie te krijgen over een stageplaats of afstudeeropdracht. Meer dan voorheen waren er (pas-)afgestudeerden die ingangen zochten naar werk. 'We willen vacatures, loonstrookjes', merkte dagvoorzitter Rob Hoekstra op. Konden standhouders dat bieden?

Arbeidsbemiddelaar Enginear voor ingenieurs zoekt iemand met Microstation-ervaring. Laat nu net een deeltijdstudent rondlopen die dat heeft! Accountmanager Jeroen van de Kamp van ECO-job, die bemiddelt in milieubanen, meldt 'reuring op de arbeidsmarkt'. 'Bedrijven en organisaties kijken weer naar het aanbod van werkzoekenden', zegt de standhouder, 'maar kiezen vaker voor een flexibele schil en bieden tijdelijk werk aan. Vooral in de bodemsector trekt het aan en in de handhaving en vergunningverlening. Op het gebied van natuur, landschap en ecologie mag het zeker nog een stuk beter.'

Mensen aannemen

Grontmij bevestigt dat beeld. 'In het groen en de natuurontwikkeling blijft de arbeidsmarkt wat achter. Maar in onze andere sectoren nemen we weer mensen aan', zegt Martijn Spoolder van de Grontmij. 'In de bouw en industrie trekt het aan. Ook bij water zie je ontwikkelingen.' Grontmij staat niet prominent met vacatures op de Carrièremarkt.

'We zijn hier vooral om jong talent te scoren. Op formulieren kunnen studenten aangeven of ze interesse hebben in een stage of afstudeerproject en eventueel een baan op instapniveau.'

Arcadis zegt vacatures te hebben, vooral voor mid-careers en minder voor starters. 'We zetten startersbanen op de website, maar niet langer dan twee, drie weken. Sollicitanten moeten er snel bij zijn.' Ook Witteveen+Bos heeft vacatures op de website. 'Wij groeien nog steeds', zegt Maurits Koenders. 'Onze grootste poot zit in het buitenland en heeft minder last van de recessie. En projecten bij Rijkswaterstaat en de overheid lopen altijd door.'

Traineeships

Tauw heeft niet veel vacatures, maar wel traineeships voor leren, werken en verdienen. 'Daar zijn we dit jaar mee begonnen. Volgend jaar willen we een nieuwe ronde opstarten.' MWH Global en Grontmij bieden ook traineeships aan. De belangstelling is groot. Dagvoorzitter Hoekstra: 'Het is bemoedigend dat de bedrijven hier op zoek zijn naar jong talent.' Dat vindt bestuursvoorzitter Van Dongen van Hogeschool Van Hall Larenstein ook. Hij ziet er een bevestiging in dat het de goede kant opgaat met de economie. 'De crisis loopt op zijn einde. Dat schept nieuwe mogelijkheden. Soms gaat het vinden van werk bijna vanzelf, soms moet je er heel veel voor doen. Het is zaak om vol te houden.'

gaan kijken hoe ik me verder wil ontwikkelen. Op den duur wil ik meer achter het bureau zitten en meer met duurzaamheid bezig zijn.' Hoekstra ziet het als een goede route, bijvoorbeeld als opstap naar de functie projectleider. 'Er wordt nog zo veel gebouwd, zo veel ontwikkeld in Nederland. Er is behoefte aan goede hbo-opgeleide projectleiders. De weg van Chris is een goede manier om werkervaring op te doen.'

Een bedrijf opzetten: hoe doe je dat?

De collegezaal is tijdens de workshop 'Jong Ondernemerschap voor Bos- en Natuurbeheer' gevuld met studenten en pasafgestudeerden die op zoek zijn naar niches voor een bedrijf, nu de arbeidsmarkt in juist hun branche zo weinig biedt. Maar een bedrijf opzetten: hoe doe je dat?

De een zegt al te zijn begonnen met een onderneming en zoekt in deze workshop tips. Een ander heeft als zzp'er een rapport geschreven voor Alterra, maar vraagt zich af hoe hij dit type werk kan doorzetten. 'Het is een kwestie van veel praten en zoeken naar ingangen', antwoordt workshopleider Chris Schipper van Schipper Groenbeheer. De jonge ondernemer heeft in zijn laatste jaar bij Hogeschool Van Hall Larenstein in een speciaal programma begeleiding gekregen voor het opstarten van een eigen bedrijf. Hij benadrukt dat het opbouwen van een netwerk tijd kost, veel tijd. 'Dat wordt vaak onderschat. Je bent altijd bezig met het zoeken van nieuwe klanten.'

Congressen bezoeken

Kristiaan Tetteroo van Biobased Trade Connections, die hetzelfde ondernemersprogramma doorliep, bevestigt dat. Hij stak ruim een jaar in netwerkbouw voor zijn innovatieve bedrijf voor consultancy in biomassastromen en het opzetten van eigen projecten, voordat hij beet had. 'Kijk naar interessante meetings om naartoe te gaan', tipt hij. 'De overheid organiseert veel bijeenkomsten die voor studenten gratis zijn. Je krijgt er een goed beeld van wat er allemaal in de samenleving gaande is. Ik heb zoveel mogelijk congressen en lezingen bezocht, privégesprekken gevoerd en via LinkedIn online netwerken opgebouwd. Op een gegeven moment werd ik uitgenodigd voor een gesprek.'

Staatsbosbeheer benaderde hem om een haalbaarheidsonderzoek te doen naar de afzet van biomassa voor de chemische industrie. 'Doordat ik ingangen heb bij dat soort bedrijven werd ik interessant. De chemische industrie heeft interesse in de mogelijkheden van biomassa als grondstof voor bijvoorbeeld plastic, harsen en suikers. Ik zoek subsidiemogelijkheden en verdiep me in kennis om te achterhalen wat er bekend is. Het is een nieuwe duurzame economie met veel potentie.'

Keuzestress

Rob Hoekstra van Gyrinus advies & interim, die het programma voor de studenten met ondernemersplannen heeft opgezet en begeleid, licht toe dat het bedenken van een verkoopbaar product, misschien wel de lastigste stap is. 'Het zakelijke deel van een onderneming is niet moeilijk. Je schrijft je in bij de Kamer van Koophandel en in 5 minuten sta je buiten. Een btw-nummer is ook zo aangevraagd.' Dani Korai kan erover meepraten dat een helder product maken niet altijd snel gaat. 'Ik heb flinke keuzestress gehad. Van alles in natuureducatie- en natuurfilosofie vind ik leuk. Ik was bang keuzes te maken, omdat je dan interesses laat schieten. Maar door te kiezen kwam ik wel dichterbij een insteek voor mijn bedrijf.'

Als opstap voor natuureducatie aan kinderen ging hij als vrijwilliger aan de slag bij een koepelorgani-

satie voor groene kinderopvang. Korai ontdekte dat er geen handleiding bestond voor groene kinderopvang. 'Ik maakte twee A4-tjes om nieuwsgierigheid op te wekken.' Dat lukte. Hij mocht een werkboek gaan maken. Betaald! 'Nu geef ik leiding aan zes meeschrijvende vrijwilligers, terwijl ik nul ervaring had in projectmanagement, in kinderopvang en in boeken schrijven. Het zal me best meer tijd kosten dan er verdiensten tegenover staan, maar dat is het waard. Straks ligt er een boek met mijn naam erop bij 14.000 kinderdagverblijven.' Grote kans dat het boek een opstap is naar nieuwe opdrachten: een ROC heeft plannen om een module te maken voor groene kinderopvang en toont interesse in Korai's kennis.

Uit de collegezaal komt de reactie: 'Je hebt geluk gehad met hoe je erin bent gerold.' Maar is hier wel sprake van geluk? Heeft hij het niet zelf afdwongen, net als Tetteroo en Schipper door zich te profileren, kansen te zien en die op het goede moment aan te grijpen?

Weet wat je waard bent

Hun begeleider Hoekstra beaamt dat en benadrukt dat op een gegeven moment het aankomt op zakelijkheid

om financieel succes te hebben. 'Bedenk wat je waard bent en welk uurtarief daarbij past. Weet waar de markt ligt, welke niches er zijn en hou die tot de start van je onderneming stil; er zijn altijd kapers op de kust.' Dat is precies de reden waarom een deelnemer aan de workshop vaag blijft over wat voor bedrijf ze wil beginnen. Wel wil ze weten: 'Wat is het moment dat je geld kunt gaan vragen?' Hoekstra: 'Dat hangt erg af van het type bedrijf dat je voor ogen hebt. Chris hier doet uitvoerend werk, een helder product dat relatief makkelijk is te offrenen. Hoe meer je richting advisering komt, hoe lastiger het wordt. Het eerste gesprek is gratis. Bij het tweede gesprek word je al wat zakelijker en begin je te spreken over een offerte. Anders blijf je maar praten. Je kunt zeggen: 'U heeft behoefte aan dit advies? Dan kost dit zoveel'.'

Het uurtje workshop is in een mum van tijd voorbij. De deelnemers blijven napraten, maar moeten de zaal uit, omdat de deelnemers voor de volgende workshop naar binnen willen.

TEKST RIA DUBBELDAM FOTO'S WIM VAN HOF/GAW.NL

Veranderen van mindset door simpele ingrepen!

Douwe van den Wall Bake werkzaam bij TBI bijt het spits af in de workshop 'Duurzaamheid in het werkveld en tijdens je studie'. TBI is een netwerk van ondernemingen die bouwtechnische diensten verlenen, van huizenbouw tot onderhoud van windmolens op zee. Allemaal werken ze aan verduurzaming van de leefomgeving. Hij zet uiteen wat duurzaamheid betekent voor organisaties en vraagt aan de zaal: 'Is commercieel denken duurzaam? In hoeverre is Hogeschool Van Hall Larenstein duurzaam?' Vanuit de zaal komen diverse reacties. Echter laat hij het antwoord open en vervolgt: 'Duurzaamheid blijft altijd een discussie, het gaat er niet om of iets wel of niet duurzaam is, dan kom je niet verder. We moeten het zien als een ontwikkeling waarin je telkens op zoek gaat naar vernieuwing, verbetering en innovatie.' VHL-docent Daan van der Linde maakt het bruggetje naar een duurzame investering in carrières door studenten en pasafgestudeerden. Ofwel, hoe zorg je ervoor dat je eruit springt tijdens een sollicitatie? Van den Wall Bake: 'Focus je niet te veel op dit soort dingen. Nu is duurzaamheid als begrip mis-

schien belangrijk, maar over vijf à tien jaar noemen we het anders. Het gaat erom dat je vernieuwend blijft denken.'

Peter van Dongen, voorzitter van het College van Bestuur van Hogeschool VHL en aanwezig in de zaal, krijgt de vraag voorgeschoteld: 'Hoe duurzaam is de hogeschool?' 'De menselijke kant is belangrijk. Goed voor je mensen zorgen, draagt bij aan het welbevinden van je mensen wat zich door vertaalt in de business', geeft Van Dongen als antwoord.

De workshop eindigt met een ludiek filmfragment over hoe duurzaam gedrag te bevorderen. Kiezen reizigers voor de roltrap of de gewone trap? Op een enkeling na kiest iedereen de roltrap. Niet bepaald

duurzaam. Een dag later is de gewone trap omgetoverd tot een ludiek spel. Bij betreding van een tree ontstaat er een unieke klank; reizigers creëren op deze wijze een eigen melodie. Opnieuw de keus: de roltrap of de 'gewone' trap. Maar liefst 66 procent van de reizigers neemt nu de gewone trap! Van den Wall Bake: 'Zie hoe door simpele ingrepen de mindset van mensen makkelijk is te veranderen. Zo is het ook bij solliciteren. Zorg dat je opvalt; wees creatief en vernieuwend! En zo is het ook bij invoering van verduurzamende maatregelen in organisaties. Zorg dat ze opvallen, dat ze mensen prikkelen.'

TEKST EN FOTO LEONIE HEUTINCK

Douwe van den Wall Bake van TBI geflankeerd door de organisatoren van de workshop VHL-docent Daan van der Linde en Erik Versluis van studievereniging LaarX.

'Duurzaam pionieren kun je niet in je eentje'

MTD landschapsarchitecten was betrokken bij projecten in Spanje en Italië, tot in 2008 de economische crisis daar een einde aan maakte. Sindsdien zijn projecten opgestart in China, Ethiopië en Rwanda, altijd in samenwerking met andere Nederlandse en buitenlandse ingenieursbureaus, vertelt Han Thijssen in de lezing 'Duurzaam pionieren in het Buitenland' over hun eigen buitenlandervaringen. Duurzaamheid is daarbij een lastig begrip. Hoe ga je in die landen om met water,

ecologie, natuurontwikkeling of waterberging? Met een aantal voorbeelden illustreert Thijssen welke opgaven een landschapsarchitect zoal kan tegenkomen.

In China heeft MTD landschapsarchitecten in samenwerking met DHV Shanghai de ontwerpopdracht gekregen voor het rivierfront van Hangzhou, een explosief groeiende stad van zeven miljoen inwoners. De industriële zandwinningscomplexen aan de oever zouden samen met de

Tips voor een goede presentatie op de arbeidsmarkt

De deelnemers aan de lezing 'Hoe pionier ik duurzaam op de arbeidsmarkt' luisterden aandachtig naar de tips van Frank Roeland van Engineer, het arbeidsbemiddelingsbureau dat zich specifiek richt op pasafgestudeerde ingenieurs en studenten. 'Hoe kun je jezelf zo goed mogelijk neerzetten in de arbeidsmarkt?', hield hij hen voor. 'Door je als professional op drie punten te onderscheiden.'

Roeland somde op. Eén: het is goed te bedenken wat je van jongs af aan al graag deed of interessant vond.

Dat kan mede bepalen welk soort baan bij je past. Zet je je graag in voor de samenleving, dan is werken bij een overheidsinstantie misschien iets voor jou. Twee: een goed cv is van groot belang. Helder staat beschreven wat je in je vakgebied gedaan hebt en momenteel doet. Er staan geen onwaarheden en spelfouten in en de informatie komt overeen met die op de sociale media. Drie: in je sollicitatiebrief en tijdens het gesprek moet je opvallen door je persoonlijke stijl. 'Je karakter en gedrag bepalen hoe je functi-

oneert in teamverband. Sommige mensen zijn van nature leiders, weer anderen zijn meer onderzoekend van aard. Een Belbin Test kan je meer inzicht geven.'

Roeland concludeert: 'Heb je goed zicht op je persoonlijke profiel, dan is het makkelijker uit te leggen aan een sollicitatiecommissie waarom je bepaalde keuzes hebt gemaakt en waarom je nu juist op die vacature hebt gesolliciteerd.'

TEKST EDWIN VRIEZEN
FOTO WIM VAN HOF/GAW.NL

VVA en ECO-job werken samen aan milieubanen

kades, aanlegsteigers, kranen, enzovoort herbestemd worden voor recreatief gebruik, vergelijkbaar met het IBA-Emscherpark in Duitsland. Dit was echter in tegenspraak met de gangbare Chinese praktijk van slopen van cultuurhistorische, industriële en andere belangrijke complexen. Het proces is slecht verlopen en was verre van duurzaam.

De samenwerking met Ethiopië waar alles veel kleinschaliger is, verloopt goed. In 2013 won een Nederlands/Ethiopisch architectenteam de internationale ontwerpcompetitie voor het nieuwe parlamentsgebouw in de hoofdstad Addis Abbeba. MTD landschapsarchitecten is gecontracteerd voor de 'landscaping'. Het uitgangspunt zijn de lokale tradities en gewoonten. In het ontwerp wordt sterk rekening gehouden met de grote variëteit van Ethiopiërs, die verspreid over zo'n 1 miljoen km² wonen en leven. De vorm van de drie hoofdgebouwen refereert daarom aan de traditionele drums die in het verleden werden bespeeld, en communicatie en continuïteit symboliseren. Het geheel vormt een prachtig voorbeeld van duurzaamheid.

'Samenvattend kun je zeggen dat je als Nederlands bureau niet veel kunt doen op het gebied van duurzaamheid. Voor de uitvoering van plannen ben je in het buitenland afhankelijk van wat van nature aanwezig is en van lokale kennis', zegt Thijssen. 'Het is wel heel inspirerend om in het buitenland te werken. Welke vaardigheden zijn er nodig? Je moet je aan de omstandigheden aanpassen en proberen de cultuur van het land te vatten. Om daarmee iets te doen is een geweldige uitdaging. Nederlandse ingenieurs hebben in het buitenland een goede naam en bovendien zijn wij als klein landje weinig bedreigend. Wanneer je de vraag stelt of het interessant is voor je carrière? Ja en nee. Werkervaring opdoen in het buitenland heeft voordelen: je blik wordt er ruimer van. Maar in je eentje pionieren zonder een solide thuisbasis is vrijwel onmogelijk.'

TEKST CARLA SCHÜTTE

VVA Larenstein is een samenwerking aangegaan met ECO-job, specialistisch bemiddelingsbureau voor vacatures en personeel in de milieusector. Samen gaan ze optrekken om de carrièrekansen voor VVA-leden te vergroten. Joke Straathof van ECO-job en Pim de Bokx lichten de plannen toe.

ECO-job heeft al jaren een flexplek bij Van Hall Larenstein in Leeuwarden om intakegesprekken te doen met studenten. Ook heeft het bureau een vestiging bij Helicon MBO Velp. Operationeel manager Joke Straathof van ECO-job: 'We vinden het belangrijk om mee te denken met de scholen en hen te ondersteunen. Zo kwam ik ook in contact met de VVA. Het klikte. We zagen beiden het belang van samenwerking. Het is een win-win situatie.'

Straathof vertelt wat de samenwerking zoal inhoudt: 'We vermelden onze vacatures voor milieubanen op de VVA-website en via de digitale nieuwsbrief. In VVA Magazine brengen we behaalde successen onder de aandacht en plaatsen we topvacatures. Dat zijn vacatures die goed aansluiten bij de opleidingen die VVA-leden hebben gevolgd. Daarnaast investeren we in workshops en trainingen over bijvoorbeeld succesvol solliciteren en het maken van goede profielen op LinkedIn en Facebook en hoe je je profileert op Twitter. Omgekeerd zullen we op onze website en in onze nieuwsbrief wijzen op VVA-activiteiten zoals de Carrièredag.'

Marktonderzoek

De samenwerking krijgt ook een strategische invulling. Pim de Bokx van VVA Larenstein: 'We organiseren jaarlijks al een werkgelegenheidsenquête onder onze leden. Nu gaan we die uitbreiden met een marktonderzoek. Daarmee kunnen we beter de markt in kaart brengen en de ontwikkelingen en innovaties volgen. Het maakt VVA-leden bewuster van hun positie en geeft meer zicht op kansrijke banen. ECO-job die contacten heeft bij de belangrijkste werkgevers op milieugebied, kan ons goed bij dit onderzoek helpen.'

ECO-job op de Carrièremarkt: de eerste uiting van de samenwerking met VVA Larenstein. Joke Straathof proefde de sfeer.

Straathof: 'Zo'n marktonderzoek geeft inzicht in wat er moet gebeuren qua opleiding en nascholing. Denk bijvoorbeeld aan de grote behoefte aan GIS-kennis en bijscholing van gemeentebesturen voor de Omgevingswet. 'Daarvoor hebben we met Hogeschool Alliantie Fysieke Leefomgeving Opleidingen en Cursussen (Hafloc) de Basis cursus Milieu opgezet, waarmee we de nieuwe gemeentelijke omgevingsdiensten ondersteunen bij het opleiden van hun medewerkers, zodat zij de werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving op het vereiste kwaliteitsniveau kunnen uitvoeren. ECO-job coacht daarbij de cursisten op hun werkplek.'

Pilot als opstart

De komende tijd gaan ECO-job en VVA hun samenwerking inregelen. 'Zie het als een pilot. We gaan uitvinden wat wel en niet werkt en resultaten zichtbaar maken', zegt De Bokx. 'Loopt het goed, dan gaat de VVA kijken of er partners in andere branches zijn om een soortgelijke samenwerking mee aan te gaan.'

TEKST RIA DUBBELDAM FOTO WIM VAN HOF/GAW.NL

'Zonder mensen geen natuur'

Bij de landelijke boomplantdag van Natuurmonumenten op 9 november op de Ramenberg in Loenen, was Wim Niemeijer helemaal in zijn element. Duizenden mensen kwamen er om een boom te planten: voor de geboorte van een kleinkind, eeuwige vriendschap, de liefde van je leven, het heengaan van een dierbare.

Zijn werk als communicatie- en recreatieboswachter, een functie die Vereniging Natuurmonumenten dit jaar landelijk heeft ingevoerd, is Wim Niemeijer op het lijf geschreven. 'Ik vind het leuk om samen te werken, om samen conflicten en problemen op te lossen. Alles om dat éne doel te halen: natuur. Zonder mensen geen natuur.'

'De nieuwe aanstelling heeft alles te maken met de nieuwe manier van verbinding zoeken. We luisteren uitdrukkelijk meer naar onze achterban. Zonder leden weinig maatschappelijk draagvlak en bestaansrecht', vat Wim Niemeijer samen. De communicatieve aanpak lijkt te werken. Na het ledenverlies van de laatste jaren, groeide die voor het eerst weer in 2013, terwijl vrijwel alle andere natuur- en milieuorganisaties in Nederland hun ledenaantal zagen slinken. 'Dat komt door de campagne OERRR', verklaart Niemeijer, 'waarmee we kinderen achter de computer weghalen. En als je aansluiting met kinderen maakt, krijg je vanzelf ook contact met hun ouders.'

De achterbanraadplegingen over dilemma's in natuurbeheer trekken ook de nodige aandacht. Aan de eerste over wildbeheer deden vorig jaar 40.000 mensen mee. Dit najaar en deze winter staat de achterbanraadpleging in het teken van natuurbeleving en recreatiedruk. Een onderwerp dat Niemeijer na aan het hart ligt, als boswachter én als recreant. 'Zelf ben ik een mountainbiker en gebruik wanneer ik fiets de natuur als decor.'

Gezamenlijk oplossingen zoeken

In zijn werkgebied Oost-Veluwe is de recreatiedruk te overzien, vindt hij, wat in het aangrenzende Nationaal Park Veluwezoom, waar collega's werken wel anders is. 'Hoe meer recreatie daar, hoe minder recreatie hier. Mensen zoeken elkaar toch op. Hier is vooral sprake van lokale recreatie; dit gebied is een vrijwel onontdekte parel. Wat op recreatief gebied wel speelt zijn smalle wegen waarover zowel het dagelijkse verkeer als de recreatiestromen gaan zoals paardrijders, fietsers en wandelaars. We krijgen dan ook geregeld de vraag: 'Kan Natuurmonumenten op haar terreinen paden aanleggen?' Zo gemakkelijk is dat niet. Onze 2000 hectare ligt versnipperd over zo'n achttien terreinen. Sommige terreinen zijn niet meer dan een stuk natuurgrasland met een hek erom. Soms is de natuur – bijvoorbeeld natte broekbossen en natte hooilanden – te kwetsbaar. Bovendien hebben we te maken met veel burens, vooral particulieren en veel gemeenten. Het is belangrijk om gezamenlijk oplossingen te zoeken.'

'Dat ik dit werk doe, is een afspiegeling van mijn persoonlijkheid'

Natuur delen

Niemeijer betreft mensen graag bij dit soort dilemma's, maakt deze bespreekbaar en deelt zijn bewondering voor de natuur. Je vindt hem dan ook geregeld op Twitter. 'Een prachtige foto kan ik mijn volgers niet onthouden.' Op een laagdrempelige manier betreft hij mensen ook bij excursies en activiteiten als de jaarlijkse boomplantdag in november. 'Nee, niet in maart. November is een betere maand daarvoor. Mensen planten een herinneringsboom op de Ramenberg, een voormalige akker die geleidelijk in een nieuw bos verandert. Zo is de mens op zijn best.' Met dit soort activiteiten is Niemeijer ook op zijn best. De nieuwe functie van communicatie- en recreatieboswachter is vooral een officiële bevestiging van wat hij al jaren doet. Veel tijd zit in het aansturen van de groep 105 vrijwilligers. 'Ze zorgen voor de fine tuning. Ze doen handmatig werk waar wij niet aan toe komen of dat te duur is om uit te besteden bij een aannemer, zoals bijvoorbeeld rafelranden maken in een bosrand, waar de zeldzame kleine ijsvogelvinder zich thuis voelt. Dat die vlinder tegen de landelijke trend in hier stand houdt, zegt veel.'

Nog belangrijker dan het werk dat vrijwilligers verrichten, vindt Niemeijer hun rol in het vergroten van het draagvlak voor natuur en landschap: zij praten erover met vrienden en familie. 'Maar voor de vrijwilligers zelf gaat het meestal om de gezelligheid. De groepsdynamiek is daarbij belangrijk. Soms voel ik me net een sociaal-maatschappelijk werker. Mijn functie vraagt om flexibiliteit, om communicatieve vaardigheden. Dat ik dit werk doe, is zeker een afspiegeling van mijn persoonlijkheid.'

Te jong

Van jongs af aan heeft Niemeijer passie voor natuur, landschap en cultuurhistorie. 'Mijn opa, een vervener in het Twentse Geesteren, vond dat ik boswachter moest worden. Dat heb ik opgeslagen.' Op zijn 16^e meldde hij zich aan bij Larenstein. 'Toentertijd, begin jaren tachtig, was er een selectiecommissie waarvoor je moest verschijnen. Tachtig leerlingen konden er maar worden toegelaten. De commissie zei echter: 'Kom maar terug als je 17 bent.' Ze vonden me

te jong. Een jaar later stond ik er opnieuw. 'Ben je hier alweer?', vroeg de commissie. 'Ja', zei ik, 'ik blijf het net zo lang proberen totdat jullie me aannemen. Zo ging ik op mijn zeventiende op kamers in Arnhem', blikte Niemeijer terug in zijn kantoor op open erf De Groote Modderkolk in Loenen (Gld.).

Op deze plek streek district Oost-Veluwe in 2001 neer. 'Als eenheid waren we net als onze terreinen erg versnipperd. We zaten onder meer in een kantoortje boven een schildersbedrijf, niet erg representatief. De zoektocht naar één werkplek had ook te maken met efficiëntie. Het oog viel op deze boerderij. Het toeval wilde dat ook een groep ouders en begeleiders van jongeren met een verstandelijke beperking interesse had. We zijn een samenwerking aangegaan.' Het uitgangspunt is een open erf: iedereen die een kijkje wil nemen, is welkom. 'We willen roering, zoals ze in de streek zeggen. Met Europees geld hebben we het erf kunnen inrichten. Ons plan werd gehonoreerd om de samenwerking, recreatie, duurzaamheid van de bouw en de biologische landbouw met respect voor cultuurhistorie.'

Brandrode runderen

Grote aantrekkingskracht hebben de Brandrode runderen, een zeldzaam runderras dat van oorsprong onder meer in deze streek langs de IJssel voorkwam. Nu in de winter staan ze op stal. Niemeijer laat ze zien als ook een echtpaar met een kleinkind de stal inloopt. 'Vrijwilligers van ons. Ze laten de koeien zien. Precies wat de bedoeling is. Zo leren kinderen waar voedsel vandaan komt.'

Niemeijer benadrukt wel dat de houderij niet representatief is voor de huidige landbouwpraktijk. 'Onze koeien hebben een luxepositie, ze worden dertien jaar of ouder. Een gewone boer kan een koe voor een economisch haalbaar bedrijf gemiddeld niet ouder dan vijf, zes

jaar laten worden. Winstoogmerk is bij ons niet het doel. Hier gaat het om cultuurhistorie. Maar om de kosten meer in balans te brengen met opbrengsten zoeken we zeker inkomsten. We vermeerderen de dieren; het is stamboekvee. We verkopen de koeien aan hobbyisten en kinderboerderijen. Ze zijn daar heel geschikt voor. Het is een rustige, kleinere type koe. De stiertjes worden afgemest bij het biologische bedrijf Ecofields. Het vlees gaat naar exclusieve restaurants. Zo zoeken we telkens manieren om de houderij financieel dekkender te maken. De stal zetten we daarom ook wel in als concertzaal. Af en toe een loeiende koe, dat doet iets met de sfeer.'

Kringloop

Het vee staat in een moderne potstal, een meter lager dan het brede middenpad. Door dagelijks stro in te strooien zal het stro-mestpakket in de loop van de winter dikker worden. Tegen het voorjaar staan de koeien ongeveer op gelijke hoogte met het middenpad. 'Dan gaan de koeien de wei weer in en halen we de stal leeg om de eeuwenoude Loenense Enk te bemesten. We verbouwen er graan en na de oogst gaat het stro de zolder van de stal op. Daarmee is de kringloop rond. Het is een eeuwenoud, duurzaam systeem van landbouw voeren, dat je alleen nog in biologische landbouw ziet. We proberen hier het ecologische verhaal uit te dragen.'

Grazende koeien in een bloemrijk grasland met op de achtergrond een houtwal, daar geniet Niemeijer enorm van. 'Koeien met hoorns als onderdeel van het landschap en dan niet alleen de moederdieren, maar ook een stier erbij en kalfjes. Dat is heel wat anders dan het magere beeld in de gangbare houderij, waar je alleen de moederdieren in een weiland ziet ingezaaid met één grassoort en bij wijze van spreken één soort vlieg. Friesland Campina verkoopt dat als natuur. Maar is dat natuur?' Dit zijn vragen waarmee Niemeijer bezoekers bewust maakt.

Met dat publiek gaat het zeker de goede kant op, vindt Niemeijer. Daar heeft de film *De Nieuwe Wildernis* over de Oostvaardersplassen zeker aan bijgedragen. 'Maar de politiek blijft achter. Al gebeuren er goede dingen, de Ecologische Hoofdstructuur wordt niet gerealiseerd zoals die ooit is bedoeld. En al zijn er successen op het gebied van biodiversiteit, het is de vraag in hoeverre dit het gevolg is van natuurbeleid en niet van klimaatverandering', geeft Niemeijer als gedachte mee. Zaken waarover hij onder meer nadent als hij rust zoekt. Bijvoorbeeld in zijn vrije tijd op de Loenermark, waar hij sporen zoekt van de voormalige begrenzing. 'Ik heb al brokken zandsteen gevonden. Geweldig vind ik dat.'

CARRIÈRE

Wim Niemeijer

OPLEIDING / Bos- en Cultuurtechniek, Larenstein (1984)

WERK / Na een jaar bij Heidemij kwam Wim Niemeijer terecht bij Vereniging Natuurmonumenten, aanvankelijk op de onderzoeksafdeling in 's-Graveland. In heel Nederland deed hij onderzoek aan natuur en water. 'Graaf je een meter diep, dan trekt de geschiedenis van het landschap aan je voorbij.' Meer nog dan onderzoek trok het werk met mensen. Hij werd precies deze maand vijftien jaar geleden boswachter bij district Oost-Veluwe, waar hij nu officieel de functie communicatie- en recreatieboswachter bekleedt.

TEKST RIA DUBBELDAM FOTO'S HANS DIJKSTRA, WIM VAN HOF/GAW.NL

In de rubriek VVA-lid schetst VVA Magazine gewoonlijk de carrière van een van haar leden. In deze editie heeft de redactie zich laten inspireren door de Carrièredag die in het teken stond van duurzaam pionieren. Enkele vertegenwoordigers van bedrijven/organisaties met een stand op de Carrièremarkt kregen vragen voorgelegd over waarom ze er stonden, over hun eigen carrière en in hoeverre daarbij sprake is van duurzaam pionieren.

'Carrièredag voelt een beetje als thuiskomen'

Bertrick van den Dikkenberg

Land- en Watermanagement, 2010

Adviseur stedelijk water en rioleringen bij Wareco Ingenieurs

'Wanneer de vraag van VVA voorbijkomt of we weer op de Carrièredag willen staan, weet de P&O-manager mij meteen te vinden. Ik vind het prettig om op de dag te staan. Het is zoals bij de opening van de Carrièredag gezegd werd: het voelt toch een beetje als thuiskomen.

Dit jaar was het mijn derde keer om studenten te vertellen wat ze met hun opleiding zoal kunnen, waar ze bij de opleiding op moeten letten et cetera. Als bedrijf op het gebied van bodem, water en funderingen hebben we altijd stageplekken, echter vol is vol. Een proactieve benadering is daarom wel gewenst. Studenten krijgen bij ons veel vrijheid om de stage in te vullen zoals ze zelf voor ogen hebben. Heeft het meerwaarde voor ons, dan zullen wij hun ideeën zo goed mogelijk faciliteren. Dat sluit goed aan bij het pionieren. In mijn eigen carrière heb ik tot nog toe nog weinig met pionieren te maken gehad. Ik ben eigenlijk vanzelf in stages en mijn baan gerold.'

Hester Walda

Tuin- en Landschapsinrichting, 1999

Projectcoördinator spelen bij Donkergroen

'Wij vinden het belangrijk ons gezicht te laten zien aan mogelijk toekomstig werknemers en herkenbaar te zijn in de branche. Zo'n dag is daarvoor heel geschikt: laagdrempelig en je hebt concreet contact met iedereen. Donkergroen staat dan ook al vanaf de eerste keer op de Carrièredag. Samen met mijn collega van personeelszaken 'bevrouwen' wij de stand. Vorig jaar hebben we dat voor het eerst zo gedaan. Dat beviel zo goed, dat we het voortzetten. Als combinatie kunnen we zowel vakinhoudelijk als op personeelsgebied ons bedrijf presenteren. Dat levert zeker wat op: goede stagiairs en sterker nog, een enkeling is inmiddels bij ons in dienst. Duurzaam pionieren, is iets waar wij als ondernemend bedrijf voortdurend mee in aanraking komen. Wij zijn altijd op zoek naar kansen in de markt, bijvoorbeeld met eigen groenconcepten als VITA tuinen (beweegt tuinen voor ouderen) en 'kindnatuurlijk spelen', waarbij het kind zijn eigen spel maakt. Vanuit mijn eigen carrière ben ik dagelijks bezig met speelprojecten en interactieve kinderparticipatie, wat betekent dat kinderen nog voor de ontwerpfase worden betrokken bij een te realiseren speelplek.'

Sietse Kleinjan

Student bos- en natuurbeheer

Regelink Ecologie & Landschap

'Als derdejaars student heb ik sinds mei een nul-urencontract bij Regelink Ecologie & Landschap. Ik werk er op zaterdag. Laatst heb ik mijn eerste ecologische quickscan mogen maken. Dat was niet zo moeilijk. Het ging om een stukje vrij gewone kade in Rozendaal. Doordeweeks zit ik natuurlijk gewoon op school. Het lag daarom voor de hand om mij te vragen voor bemensing van de stand. Ik was toch al in Velp. Het was leuk om in de stand te staan, er (nieuwe) mensen te ontmoeten en hen enthousiast te maken voor het vak. Bijna alle medestudenten heb ik in de stand gehad, maar ook afgestudeerden. Het was enorm druk. Misschien komt dat ook, omdat we het enige ecologiebureau waren op de Carrièremarkt. Het thema van de Carrièredag was duurzaam pionieren, maar wat werd ermee bedoeld? Het is zo'n containerbegrip. In het perspectief van mijn eigen carrière vind ik het lastig er wat over te zeggen. Ik sta nog maar aan het begin.'

Onwerpschets van Koen Bos voor een intermodaal knooppunt voor goederenvervoer.

‘Voor Nederland wil ik bijdragen aan de nieuwe delta’

Vorig jaar besloot Koen Bos ‘back to business’ te gaan. Dat zit zo: ruim vijftien jaar runde hij een hoveniersbedrijf, maar na een vervolgstudie zette hij drie jaar geleden zijn tweede bedrijf op: b2ontwerpstudio. Vandaar b2 in de naam. In dit bedrijf komen het denken in ontwerpconcepten, zijn bestuurservaring, zijn creativiteit en het willen vernieuwen samen.

Bos is niet altijd ondernemer geweest. Na de Middelbare Tuinbouwschool wilde Koen Bos naar de Hogere Tuinbouwschool. Doordat hij al op jonge leeftijd kinderen kreeg, is hij gaan werken bij de gemeente Rijswijk. Eerst als beheerder van de stadsparken en het stadsgroen, later als plaatsvervangend afdelingschef groen. ‘Ik mocht als 24-jarige leiding geven aan oude knarren, dat was best spannend.’ Maar na bijna negen jaar bij de gemeente zag hij voor de toekomst te weinig uitdaging. ‘Ik wilde van een ambtelijk naar een commercieel bestaan. In plaats van met klagende wilde ik met vrolijke mensen werken.’ Hij begon hoveniersbedrijf

Koen Bos Tuinen en maakte en realiseerde talloze ontwerpen voor kleine overheden, bedrijven en particulieren. Hij runde dit bedrijf met gemiddeld zeven medewerkers van 1992 tot eind 2007.

Culturen bij elkaar brengen

Bos had zichzelf beloofd om door te studeren en koos daarmee ook voor een andere toekomst. Met pijn in zijn hart nam hij afscheid van zijn hoveniersbedrijf. Zijn verdiende geld stak hij in zijn opleiding. In 2005 begon hij aan de deeltijdopleiding Tuin- en Landschapsinrichting. ‘Er werd gevraagd om mijn motivatie op te schrijven; ik kwam uit op zoiets als het dichter bij

elkaar willen brengen van vele culturen door ontwerpen in het landschap.’ De studie ging niet vanzelf. ‘Het was een uitdaging om na jaren een eigen bedrijf runnen, mijzelf open te stellen voor nieuwe denkbeelden.’ Bos nam daarnaast bewust een jaar extra voor het afstuderen om aan zijn nieuwe netwerk te bouwen. In 2011 haalde hij zijn diploma. ‘De start van mijn nieuwe bedrijf was toch wel wat moeizaam. De geldkraan ging overal dicht. Nu is er, merk ik, weer ruimte voor initiatieven.’

Bestuurservaring is handig

Tijdens zijn studie ging Bos de gemeentepolitiek in en deed er de nodige bestuurs-

‘Ik heb een zekere onzekerheid van de toekomst nodig om creatief en vernieuwend te zijn’

logistieke hotspots: van een goed bereikbare verzorgingsplaats voor truckers tot een internationaal knooppunt voor intermodaal transport.’

Congressen als netwerkbron

Om zijn netwerk te versterken en op den duur opdrachten eruit te halen, gaat Bos doelbewust congressen af zoals het Deltacongres en The Hague Tech onlangs in november. Hij spreekt op dit soort bijeenkomsten nieuwe mensen en verzamelt er informatie uit andere sectoren die hij probeert te vertalen in werk. Zo tijdens congressen ziet Bos nieuwe ontwikkelingen, waar hij verder mee wil. Het is een zoektocht, waarin hij een visie ontwikkelt. ‘Voor Nederland wil ik graag bijdragen aan de nieuwe delta. En dat kan alleen maar als je van veel (mogelijke) ontwikkelingen op de hoogte bent. Nederlanders kunnen veel meer en slimmer omgaan met de stedelijke en landschappelijke omgeving, dan alleen het produceren van reguliere landbouwproducten en wonen in te lage polders. Gelukkig groeit

ervaring op. ‘Dat was een leerzame periode. Je herkent beter hoe een opgave zich ontwikkelt in de praktijk.’ Inmiddels heeft hij afscheid genomen van zijn bestuursfunctie. ‘Onder meer omdat het in combinatie met mijn nieuwe vaak, adviserende functie de indruk zou kunnen wekken van belangenverstrengeling.’

Momenteel werkt Bos aan een groener schoolplein in Rijswijk. ‘Twee moeders van een basisschool kwamen spontaan naar me toe met het idee en vroegen me of ik daaraan mee wilde werken. Het gaat om een grijs en met een hek afgesloten schoolplein, waardoor het na schooltijd niet goed is te gebruiken. Ik probeer het schoolgebouw en het plein te verbinden met de omgeving door belanghebbenden erbij te betrekken.’ Bos werkt ook aan het behoud van een groene passage, op een plek waar een bedrijf wil uitbreiden ten koste van een deel van een ecologische verbinding. ‘Een bijzondere opdracht waarbij het ontwerp een win-winsituatie oplevert. Iedereen tevreden.’ Op een groter schaalniveau ontwikkelt Bos in samenwerking met een bouwbedrijf nieuwe business. ‘Transport is de dynamische ketting in de goederenketen. Doordat ICT en logistiek (transport) steeds verder integreren wordt transport effectiever en op termijn efficiënter. Wij verwachten grote ruimtelijke en functionele ontwikkelingen, nieuwe

dat besef onder invloed van allerlei ontwikkelingen zoals het veranderende klimaat, bevolkingssamenstelling en bodemdaling.’

Cultuuromslag voor meer water en natuur

Het Deltaprogramma geeft een visie op de lange termijn over hoe Nederland is te beschermen tegen hoogwater en hoe gezorgd kan worden voor voldoende zoetwater. Die visie belicht vooral de technische kant. Wat Bos betreft mag dit wel breder. ‘Ik zou het niet alleen zoeken in dijkversterking en zoetwatervoorziening. Er is ook een culturele omslag nodig. ‘Bouw de economie in het westen over een periode van tweehonderd jaar om naar een blauwgroene economie, zoals landbouw op het water en binnen en buitendijkse viskwekerijen, en herintroduceer daar waar het kan zoutwatermilieus en vereenvoudig daar waar nodig wet- en regelgeving. Deze werkt momenteel remmend.’

‘Neem het Natuurnetwerk Nederland’, vervolgt Bos. ‘Dat zijn feitelijk grote dieren- en planten- en landschapstuinen. Ik zou het oppervlakte van het natuurnetwerk willen verdubbelen en dorpen en steden daar onderdeel van maken. En meer ruimte creëren in grote steden door te werken met het principe van vervangingswaarde. Het successiemodel van de natuur is daar een mooi voorbeeld van.’ Bos geeft meer voorbeelden: ‘Voer het tijdelijk wonen in, dat woningen worden gebouwd met een afschrijvingsperiode van dertig jaar en daarna worden gesloopt. Zo ontstaat er meer ruimte voor water en natuur in het westen, en kunnen inwoners geleidelijk weer gaan wonen op hoger gelegen gronden. Op dit soort ontwikkelingen moeten we als landschapsarchitecten onze rol pakken binnen multidisciplinaire teams overleggend en ontwerpend inspelen op creatieve en innovatieve oplossingen’, stelt Bos. ‘Ik heb een zekere onzekerheid van de toekomst nodig om creatief en vernieuwend te worden.’

Naam Koen Bos

Bedrijf b2ontwerpstudio

Vestiging Rijswijk

Medewerkers geen

Opleiding Ontwerp, realisatie, onderhoud, Rijks Middelbare Tuinbouwschool Boskoop (1982), Beheer stedelijk groen (1989) en Tuin- en Landschapsinrichting Hogeschool Van Hall Larenstein Velp (2011)

<http://b2ontwerpstudio.nl>

Koen Bos is actief op LinkedIn en Twitter

TEKST TAMARA VAN TRICHT EN LEONIE HEUTINCK

ILLUSTRATIE KOEN BOS

'Gemeenten moeten meer maatregelen nemen tegen extreme regenbuien'

Het was afgelopen tijd geregeld raak: extreme regenbuien. Het water klotste over de goten, kolkte door de straten en stroomde kelders in. Verzekeraars en ook waterschappen dringen er bij gemeenten op aan maatregelen te nemen. Verzekeraars vrezen een forse stijging van de uitkeringen door waterschade, wat gevolgen heeft voor de premies. Ook waterschappen geven aan dat Nederland te veel verhard is. Zij dringen aan op maatregelen die infiltratie en berging bevorderen. Doen gemeenten niet genoeg? Wat kunnen ze doen en hoe is dat te financieren?

Reacties

Saskia van Hell

Tuin- en Landschapsinrichting, 1992
Landinrichtingswetenschappen/
planologie (LUW), 1996
[Beleidsmedewerker ruimtelijke
ordening buitengebied bij Provincie
Overijssel](#)

'Het is zeker belangrijk om wat te doen, maar of dat helemaal op het bordje van de gemeente moet liggen weet ik niet. Wel als het gaat om nieuwe woonwijken of herstructurering van oude wijken, dan moet de gemeente dit aspect vanaf het begin in de planvorming meenemen. Voor bestaande wijken zie ik het als gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarbij burgers en bedrijven moeten meedoen. Ik hoor mijn watercollega's regelmatig over de 'wateradaptieve stad'. Als burger zie ik om mij heen dat hier veel te winnen valt. In mijn straat in een oude arbeiderswijk ben ik één van de weinigen met een 'wateradaptieve tuin' (hoe

kan het ook anders, met vier jaar 'Boskoop' op mijn cv). [Om als burger verantwoordelijkheid te kunnen nemen, moet je wel het belang van een groene en/of waterrijke tuin kennen.](#) Hier ligt dan wel weer een rol voor de overheid en ook voor belangenorganisaties als natuur- en milieuverenigingen. Ik kan me overigens ook prachtige informatieve reclamespotjes voorstellen van de verzekeraars zelf!

Gerard Ulijn

Bosbouw en Rentmeesterij, 1975
[Eigenaar Banxhuis groensupport](#)

'Waak Altijd Tijdens Extreme Regenval. Een terugkerend verschijnsel: bij langdurige hevige regen begint de onrust. Onze overburen kijken gespannen de straat in. Het water stroomt al de straat door. Kan het riool dit aan? Wanneer dit niet lukt, dan staat binnen een kwartier 80 centimeter water op het laagste punt. Zandzakken worden gelegd en het verkeer wordt omgeleid. Een ritueel dat enkele keren per jaar voorkomt. De redding is nabij, zegt de gemeente. De beek wordt ontkoppeld van het riool en een politieke droom komt uit. Een intensieve informatiecampagne wordt gestart, maar er is

weinig ruimte voor ideeën. Het plan wordt gerealiseerd. Zijn we gered? Nog niet, de resterende ontkoppeling wordt vertraagd door geldgebrek. Voorlopig stroomt de open beek na 600 meter weer het oude riool in. Wat mij wel verbaast, is het verstenen van de omgeving. Voormalige groenstroken worden verhard. Het water wordt niet meer lokaal opgevangen. [Het centrum van het dorp belandt in het stenen tijdperk. De gemeente zal ik dit niet kwalijk nemen, wel het ingeschakelde adviesbureau.](#) Dit ervaar ik niet als waterbeheer anno 2014 ondanks mijn mindere inzicht op civiel-technisch vlak.'

Huib Snee

Tuin- en Landschapsinrichting, 1984
Ontwerper en bouwer groene wanden,
ontwikkelaar duurzame energieprojecten
en boomexpert bij GreenWaveSystems.nl
en SEC.nl

'Extreme regenbuien veroorzaken niet alleen schade aan gebouwen maar ook aan de kwaliteit van het oppervlaktewater. Op veel plaatsen bestaat nog niet voldoende bergingscapaciteit voor rioolwater en stort het water over op oppervlaktewater. Het is daarom een taak van gemeenten en waterschappen om op deze nieuwe situatie in te spelen. Dat zal mogelijk tot hogere belastingen leiden. Wanneer we niet preventief werken zullen we de kosten moeten dragen via hogere premies voor onze opstal- of inboedelverzekeringen. In stedelijk gebied kan de gemeente de burgers vragen om minder verharding

in tuinen aan te brengen en niet eisen dat op eigen terrein geparkeerd wordt. **Op welke wijze dan ook: er zal in de steden meer bergingscapaciteit moeten worden gemaakt, dat zal de burger linksom of rechtsom geld kosten.** Aanpassingen aan onze watersystemen en de kosten daarvan zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheden, burgers en bedrijven. Hoe eerder we daarin stappen zetten, des te sneller is het probleem opgelost. Bedenk dat teveel aan water altijd makkelijker op te lossen is dan gebrek aan water, zoals in veel andere gebieden in de wereld!

Wendy van Gijssel

Tuin- en Landschapsinrichting, 1996
Eenmanszaak De Aardewerker,
specialist monitoring en beheer openbare ruimte bij Eco Consult-GMM

'De afwatering en berging van regenwater is een gedeelde verantwoordelijkheid van zowel gemeenten, waar het gaat om de inrichting van openbaar groen, als van andere overheidsinstellingen, particulieren en bedrijven. **Alle grondeigenaren kunnen hun terrein zodanig inrichten en beheren dat het regenwater niet direct op het riool of het oppervlaktewater afgewaterd wordt, maar langzaam in de grond kan infiltreren.** Iedereen draagt daarbij zorg voor verantwoord waterbeheer. Ter stimulering is het wel van belang dat de overheid door voorlichting een bijdrage levert aan de inzet van particuliere

grondeigenaren en zorgt voor bewustwording. Mooie voorbeelden van water vasthouden zijn groene daken en muren, afkoppeling van het riool (waarbij hemelwater via infiltratiekragen of grindkoffers naar de bodem afgevoerd wordt of via goten naar vijvers en wadi's), wateropvang en -zuivering in helofytenfilters, toepassing van hemelwater in huishoudens en het gebruik van waterdoorlatende verhardingen. Om het waterbergend vermogen in landbouw gebieden te vergroten, dienen grondbewerking en bodembemesting zich te richten op instandhouding van bodem leven en bodemstructuur.'

Marten-Jan Vonk

Bos- en Natuurbeheer, 2004
Werkvoorbereider, calculator,
projectleider bij Van Berkel
Landschap & Infra BV

'Doordat het verkeer toeneemt en er meer mensen in steden wonen, zie je een toename in het verhard oppervlak. Steden breiden minder uit en zoeken oplossingen binnen het bebouwde gebied. Door de wateroverlast van de laatste jaren wordt er gelukkig in veel herinrichtingsprojecten wel aandacht besteed aan de waterafvoer door wadi's en groenstroken, en gebruik van infiltratie, riool en reservoirs. Ik zie de regencyclus als een systeem dat beïnvloedbaar is. Doordat wij, als bevolking, jaren bezig zijn geweest om het water zo snel mogelijk in zee te krijgen, hebben wij nu last van extreme buien.

Als wij het water langer vasthouden, zullen de buien wellicht ook minder extreem worden. Ik denk dat de verantwoordelijkheid niet alleen bij de gemeenten ligt. Er liggen ook mogelijkheden voor waterschappen, provincies, et cetera. Een aantal oplossingen binnen de steden zou kunnen zijn: het stimuleren van meer groene tuinen, de aanleg van daktuinen op gebouwen met groot dakoppervlak en de aanleg van meer parken, waterpartijen en groenstroken naast wegen. Naast betere waterafvoer zorgen deze maatregelen ook voor een beter leefklimaat.'

Geert Thyssen

Natuur & Milieutechniek, MBCS, 1994
Adviseur bodem en agrohydrologie bij Dienst Landelijk Gebied en Aequator Groen & Ruimte

'Bewustwording van klimaatadaptieve maatregelen en handelingsperspectieven is belangrijk. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid waar naast gemeenten ook stedenbouwkundigen, ruimtelijke ontwerpers, maar ook bedrijven en burgers hun verantwoordelijkheid in moeten nemen. De focus dient niet alleen te liggen op wateroverlast, maar ook op droogte en hitte, want deze aspecten hangen dikwijls samen met elkaar. Zolang de bekende maatregelen nog onvoldoende worden toegepast of onvoldoende effect sorteren, zullen we keuzes moeten maken. Accepteren we

(tijdelijke) wateroverlast, dimensioneren we het afwateringsstelsel naar extreme situaties en/of realiseren we bergingsgebieden of -locaties? Hiernaast dient de aandacht voor het natuurlijke bodem- en watersysteem terug te komen. **Koop je een huis in de Zuidplaspolder, dan heb je nu eenmaal meer te maken met de ont- en afwaterproblematiek dan op de Veluwe.** Maar ook op gemeentelijke schaal spelen bodemkundige verschillen. In die zin heeft deze stelling zeker ook betrekking op de ruimtelijke ordening en verwachtingen hieromtrent bij de gebruikers.'

Het groenste industriepark van Nederland

Wat een groep groeninge-nieurs doet op één van de grootste (850 hectare!) zware industriegebieden van Nederland? Een plek waar je normaal gesproken met een grote boog omheen rijdt? Het voormalige DSM-terrein, Chemelot Industrial Park, is ook een park in de ware zin van het woord. Chemelot ligt in een prachtig glooiend groen landschap, zo typisch voor Limburg. Maar de hoogste berg is kunstmatig; de puinberg van de Mauritsmijn reikt tot 110 +NAP. Een mooi uitzicht is gegarandeerd. Tijdens de rondrit raak je als deelnemer aan de VVA-excursie op 26 september onder de indruk van de bouwwerken van pijpen en silo's van glimmend metaal. Het is bijzonder hoe dit kunstmatige organisme toch een soort harmonie met het

glooiende landschap vormt. Heuvels, bomen, struiken, gras, beekjes en schapen zijn meer dan decor; zij zijn functioneel én in vorm verbonden met de pijpen en fabrieken. Verduurzaming is nu het devies bij DSM, voorloper in de transformatie van de petrochemie naar biochemie. Dat is zichtbaar aan de nieuwe ontwikkelingen aan de rand van het Industriepark op Chemelot Campus, waar naast de R&D van DSM en Lanxess-vestigingen kennisinstellingen (Bio-medical Lab en Biobased Materials Lab) zijn. Onderwijs wordt gegeven op het Chemelot Learning Centre en rond het Centre Court waar zich start-ups bevinden. Vanwege de transformatie is een excursie over het beheer meer dan gerechtvaardigd.

Uitzicht vanaf de puinberg op Chemelot.

Ivo Laurentzen (Tuin- en Landschapsinrichting, 2001) laat in vogelvlucht zien hoe het gebied zoveel mogelijk natuurlijk wordt beheerd en toch ten dienste staat van de veiligheidseisen van de fabrieken. De ingenieurs van Royal HaskoningDHV hebben

het zo goed voor elkaar dat ze zelfs het bronzen certificaat Duurzaam Terreinbeheer binnen hebben gesleept. Niet gek voor een park voor de zware industrie!

TEKST EN FOTO PIM DE BOKX

Struinen door een nieuwe wildernis

Boswachter Evert Thomas geeft in blauwgrasland toelichting op de waterhuishouding.

Strakblauwe lucht, zonnetje en een aangename temperatuur. Een goed begin op zaterdag 4 oktober voor de excursie Elperstroom in Drenthe. Kunnen we dit gebied wildernis noemen? Iedereen heeft er zijn eigen idee of beeld bij, vaak gebaseerd op eigen ervaringen

in de natuur. Zo zwierf ik als kind vaak door een klein moerassig bos, op zoek naar interessante dingen zoals bloedzuigers en mooie takken. Dat dit maar een heel klein bos was en bovendien omringd door huizenblokken, maakte voor mijn gevoel van natuur

en avontuur weinig uit. Voor Staatsbosbeheer zijn nieuwe wildernissen de grotere natuurgebieden waar de natuur haar gang mag gaan. Hart van Drenthe, waar het Elperstroomgebied onderdeel van uitmaakt, is een van de tien door Staatsbosbeheer benoemde nieuwe wildernissen. Volgens boswachter Evert Thomas is het een 'geologisch zootje': een gebied met bossen en vennetjes, een dichtgesmeerde keileembodem en allerlei lagen over elkaar heen. Na de mooie beelden uit zijn presentatie gingen we het gebied in. Ook in het echt erg mooi! Thomas vertelde meer over het gebied, wees onderweg op paddenstoelen, rupsen en andere bijzonderheden. Middenin het Elperstroomgebied ligt de 'zwatte', de waterscheiding waar de ene

sloot afwatert naar de Waddenzee, en de beek een paar meter verderop afwatert naar Noord-Overijssel. Het water stond tijdens de excursie erg laag, het was nauwelijks voor te stellen dat de boswachter laatst nog per kano de beek afging. Met auto's reden we naar een ander deel om bij de in goede staat verkerende en zeldzame blauwgraslanden te kijken. Een fantastisch lekkere en origineel gepresenteerde picknick sloot de excursie af, waarbij we nog even met elkaar van het weer konden genieten en napraten.

Benieuwd naar meer foto's? Op de LinkedIn-pagina van de VVA is een link naar een webalbum.

TEKST EN FOTO MARIJE KATTENWINKEL

Innovatief **kustwerk** in Katwijk

Grondverzet voor de de nieuwe waterkering langs de kustlijn.

Door de stijgende zeespiegel en vooral vanwege bodemdaling in de polders, is enkele jaren terug besloten om langs de westkust, en dus ook in Katwijk, de kustverdediging flink onder handen te nemen. Dat vertellen de rasechte Katwijkers Huig Ouwehand en Alex Hoek op vrijdagmiddag 7 november tijdens de VVA-excursie naar het in aanbouw zijnde Kustwerk Katwijk. De oorspronkelijke waterkering loopt nu midden door het dorp. De dorpskern was

vanwege de visserij en het economische belang in het verleden zonder dijkbescherming naar de kust gericht. Mede hierdoor ligt het huidige centrum waar drieduizend mensen wonen buitendijks. Omdat door de bebouwing er geen ruimte is om de huidige dijk te verstevigen, is besloten de kustlijn te versterken met een dijk. Binnenkort zal het hele dorp binnendijks liggen. Het Hoogheemraadschap van Rijnland is in samenwerking met de gemeente en Rijkswaterstaat de opdrachtgever voor de nieuwe dijk. De dijk heeft een kern van zand, met daaroverheen een bekleding van geotextiel, grind en basaltzuilen. Om de verloren parkeerplaatsen te compenseren wordt er aan landzijde een parkeergarage (500x30 meter) gebouwd. De dijk en de parkeergarage worden vervolgens afgedekt met zand, zodat er een extra brede duinenrij van 120 meter tussen het strand en de boulevard ontstaat.

Zo blijven de duinen laag en behouden de bewoners grotendeels hun 'zeezicht', terwijl dit niet ten koste gaat van hun veiligheid. Bij de kustversterking worden gunstige condities geschapen voor inheemse plantensoorten. Door de toplaag af te graven en na voltooiing van het kustwerk terug te leggen, kan de flora met de bijbehorende fauna terugkeren. Het strand verschuift ongeveer 100 meter richting zee, zodat het niet smaller wordt. De duinen kunnen bij een zware storm dienst gaan doen als buffer en hoeven bij stormschade alleen maar opnieuw met zand, afkomstig uit de Noordzee, opgespoten te worden. Zo'n kustwerk als in Katwijk is nooit eerder in Nederland gerealiseerd. De parkeergarage wordt de eerste tegen een zeedijk en onder duinzand, waardoor hij volledig opgaat in het duinlandschap. Als alles volgens plan verloopt wordt het kustwerk komend

Aandachtig luisteren naar de uitleg over de werkzaamheden aan het kustwerk.

voorjaar na ruim een jaar bouwen opgeleverd. Een bijzonderheid is dat restaurant Zeepaviljoen – waar de middag voor de dertig excursiedeelnemers eindigde met een buffet – eerst een strandpaviljoen was, maar nu (veilig) aan de landzijde van de nieuwe duinen ligt en waarschijnlijk weer verplaatst wordt...

Informatie www.kustwerkkatwijk.nl

TEKST EN FOTO'S OTTO VAESSEN

VVA NIEUWS

Samenwerking op Landgoed Larenstein

Een van de vier brainwalks over mogelijkheden van samenwerking op Landgoed Larenstein. Na de start in de mediatheek ging de groep naar buiten. foto Tamara van Tricht

Voor het Helicon Café op 30 oktober had Helicon MBO Velp als bijzondere gast Van Hall Larenstein Velp uitgenodigd. Diverse VHL-docenten en -studenten gaven gehoor aan de oproep om gezamenlijk na te denken over nieuwe dromen voor zowel het landgoed als het onderwijs. 'Samen bestaan we 126 jaar', vertelde Helicon-docent Urban Design Elisabeth Brouwers, die zich in de geschiedenis had verdiept. 'Na de door

de overheid opgelegde splitsing van BCS in MBCS en HBCS zijn we elkaar wat kwijtgeraakt, ook omdat we op verschillende locaties gevestigd zijn geweest.' Op het landgoed zijn beide opleidingsinstellingen weer samengekomen, maar er liggen nog volop samenwerkingskansen onbenut. 'Omdat we buitenmensen zijn, gaan we die kansen in vier 'brainwalks' inventariseren: voor een duurzaam landgoed, samenwerking tussen beide

onderwijsinstellingen, gezamenlijk praktijkonderwijs en de faciliteiten die we kunnen bieden aan de omgeving.' De verzamelde ideeën tijdens de brainwalks zijn overhandigd aan Willy Koppens, directeur Helicon MBO Velp, en Peter van Dongen, voorzitter van het College van Bestuur van Hogeschool Van Hall Larenstein. De ideeën zijn bedoeld als inspiratie voor de ontwikkeling van en samenwerking op het landgoed.

AGENDA

donderdag 11 december Helicon Café met Midas Dekkers

Helicon MBO Velp organiseert elke drie maanden een Helicon Café voor leerlingen, docenten en samenwerkingspartners rondom een thema. Deze middag is Midas Dekkers de speciale gast. Omdat veel bezoekers worden verwacht geldt: vol is vol. Schrijf je in via info.mv@helicon.nl. Start: 15:45 uur

vrijdag 16 januari Workshop Presenteren met Prezi

Introductie op de mogelijkheden en doelen van Prezi. Deelnemers maken een start met een eigen Prezi. Meer informatie pagina 23. Start 13.30 uur, duur ongeveer 3 uur. Kosten: VVA-leden € 30,- en niet-leden € 35,-. Inschrijven via info@vva-larenstein.nl of 026-3695725. Deelname gebeurt op volgorde van binnenkomst.

vrijdag 23 januari Workshop Social Media

Introductie op de mogelijkheden om de juiste doelen te halen met sociale media. Deelnemers onderzoeken welke sociale media zij het beste kunnen inzetten. Meer informatie pagina 5. Start 13.30 uur, duur ongeveer 3 uur. Kosten: VVA-leden € 30,- en niet-leden € 35,-. Inschrijving via info@vva-larenstein.nl of 026-3695725. Deelname gebeurt op volgorde van binnenkomst.

eind januari- begin februari VVA-excursie rioolwaterzuivering

Ter afronding van het jaarthema Water volgt een excursie naar een innovatieve rioolwaterzuiveringsinstallatie van waterschap Vallei en Veluwe, waarschijnlijk in Amersfoort. De excursie gaat over duurzaamheid en de terugwinning van energie en grondstoffen uit rioolwater. Via de digitale nieuwsbrief en op de website van VVA volgt meer informatie over de precieze datum en het excursieprogramma.

VHL Trainingen & Cursussen

Alle cursussen en trainingen worden – tenzij anders vermeld – gehouden in Velp. Meer informatie: VHL Trainingen & Cursussen, Nicole Arentsen, 026-3695640, infotc@wur.nl, www.hogeschoolvhl.nl/TenC

donderdagen 15 januari-12 maart Oriëntatiecursus Hydrologie

Een inleiding op de hydrologische kringloop en watersystemen. Aan de orde komen onder meer afvoerprocessen in stroomgebieden en polders, relatie tussen neerslag en afvoer, stroming in open water-lopen en grondwaterstromen. En verder: openbare watervoorziening, cultuur- en civiele techniek, waterbeheer in landelijk en stedelijk gebied, en waterhuishouding in bos- en natuur-gebieden. Naast theorie is er een practicum grond-waterstroming met computersoftware.

donderdagen 5 februari-18 juni HBO-leergang Bomen en Stedelijke omgeving

Specifieke bomenkennis wordt opgeschaald naar beleid en beheer. De deelnemers leren communiceren naar verschillende doelgroepen, zowel schriftelijk, mondeling als non-verbaal. Ieder krijgt een eigen

opdracht en de opdracht wordt op een projectmatige manier verwerkt in een plan van aanpak, offerte en adviesrapport.

dinsdagen 3 maart 2015-9 februari 2016 Opleiding Adviseur Openbaar Groen

Ruimtelijke vraagstukken in het openbaar gebied worden steeds

complex. De behoefte aan een multifunctionele buitenruimte met een hoogwaardige en duurzame kwaliteit groeit. Ook moet de omgeving sociaal veilig zijn. De opleiding leert de complexe problematiek het hoofd te bieden.

dinsdagen 7 april-26 mei Cursus Integraal Waterbeheer

Water legt een claim op de ruimte, terwijl ook andere functies als landbouw, wonen en natuur hun eisen stellen aan het watersysteem. De randvoorwaarden botsten vaak. Redenen te over om de verschillende elementen van het watersysteem goed te bekijken.

www.groundlevel.nl
GROUNDLEVEL
— duurzaam straatmeubilair —

VVA-leden krijgen
20% korting op de
korte cursussen en
10% korting op de
post hbo-cursussen.

Iris de Boer

Bos- en Natuurbeheer

Als ondernemende bos- en natuurbeheerder en creatieve doener ben ik op zoek naar een uitdagende plek om werkervaring op te doen, een inspirerend project of een baan om mijn kennis in te zetten in de praktijk. Het is mijn passie om een brug te slaan tussen mens en natuur. Vorig jaar won ik met de Natuurdoeners de wedstrijd 'Gezocht, Nederlandse Natuurverdubbelaar', een project waarbij ik de kans krijg om mijn communicatie- en presentatievaardigheden toe te passen. Mijn organisatie- en doorzettingsvermogen kwamen naar voren tijdens een avontuurlijke stage in Bulgarije en een fietstocht langs steden in Griekenland, die ik organiseerde met medestudenten om duurzaamheid op de kaart

te zetten. Met volle overtuiging ga ik projecten aan en zet ik mij enthousiast en met originaliteit in om een nieuwe generatie te betrekken bij de omgeving en natuur!

Weet u een uitdaging voor een ondernemende doener met een hart voor mens en natuur? Neem dan contact op via 06-21110365 of info@irisdeboer.nl en bekijk mijn LinkedIn-profiel: nl.linkedin.com/in/irisdeboer1

Bert Jongste

Bosbeheer en Bosbouwtechniek

Ik ben op zoek naar een nieuwe uitdaging ergens in Gelderland, bij voorkeur binnen een straal van circa 50 km rondom Apeldoorn. Financieel-administratief werk zoals (project)administratie bij een projectmatige organisatie spreekt mij erg aan. Zeker als dit gebeurt bij een bedrijf in de civiele techniek, cultuurtechniek en/of groene sector. Mijn werkervaring heb ik opgedaan bij een cultuurtechnisch bedrijf (3 jaar), een aantal wegenbouwbedrijven (ruim 2 jaar), een groenvoorzieningsbedrijf

(7 jaar) en een specialistisch bedrijf op het gebied van bomen (5 jaar). Kernwoorden die mij beschrijven zijn: stressbestendig, punctueel, grondig, kritisch, gemotiveerd, overzicht, gestructureerd, gedreven en leergierig. Verder heb ik een brede interesse en een sterke affiniteit met techniek. Mijn omgeving beschrijft mij als enthousiast en collegiaal.

Ik zoek een werkplek waar ik mijn vakkennis, ervaring en vaardigheden in kan zetten binnen het brede werkveld van de financiële administratie.

Ben ik degene die uw team kan komen versterken, dan kom ik graag met u in contact! Ik ben bereikbaar via de mail (bert.jongste@aol.nl) of telefonisch (06-3003 8213). Bekijk ook eens mijn LinkedIn-profiel voor meer informatie.

VVA NIEUWS

Presenteren met Prezi

Steeds vaker zie je in plaats van PowerPoint-presentaties flitsende Prezi's. Je wordt meegenomen in beweeglijke presentaties met in elkaar overvloeiende beelden. En dat alles zonder dat je aandacht of het overzicht verliest. Moeilijk te maken? Niet echt. Maar je moet wel weten hoe je het doet. Wat zijn valkuilen en hoe zorg je ervoor dat het echt flitsend blijft en geen duizelingwekkende warboel? VVA Larenstein biedt de kans om met Prezi kennis te maken. Op vrijdagmiddag 16 januari laat Communicatiebureau de Lynx je

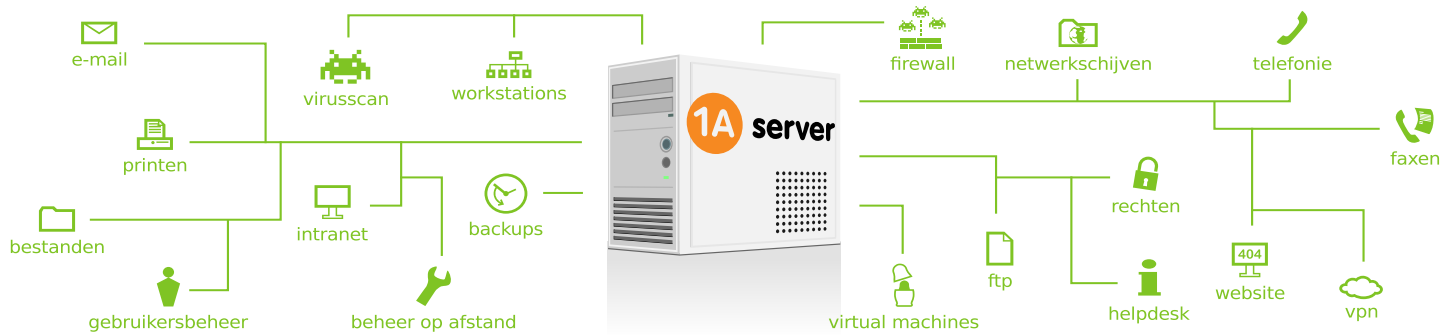
ervaren hoe je een Prezi in elkaar zet. Tijdens de workshop wordt kort ingegaan op de mogelijkheden, de doelen en de deelnemers maken een start met een eigen Prezi. Communicatiebureau de Lynx is gespecialiseerd in natuur en landelijk gebied. Juist in dat werkveld blijkt Prezi een aangepaste manier van presentaties maken. Natuur en landschap zijn dynamisch. Waarom niet dynamisch presenteren? Met veel kansen om mooi beeldmateriaal te gebruiken. Kijk voor inschrijving in de agenda hiernaast.

Prijswinnaar weekend B&B Boerhoe

De nieuwe lichting afgestudeerden die zich als lid hebben aangemeld bij VVA Larenstein, maakten kans op een weekendje 'Bedde en Bruggien' Boerhoe in Dalfsen. Niek Meister, de gelukkige prijswinnaar, reageert via mail vanuit Portugal. 'Tot april doe ik hier een soort vrijwillige stage bij ATN (Associação Transumância e Natureza) in het Faia Brava Reserva. Nadat ik wat werkervaring heb opgedaan en natuurlijk ook een leuke tijd heb gehad, ga ik werk zoeken in Nederland.' Over de prijs zegt de afgestudeerde bos- en natuur-

beheerder (Helicon en VHL): 'Ik heb nog geen idee met wie ik de prijs ga inlossen maar het lijkt me leuk om Dalfsen en omgeving eens te verkennen.'

Uw IT helemaal geregeld voor een vaste prijs

Ook uw bedrijf verdient een goed werkend computernetwerk dat 100% beschikbaar en veilig is. U wilt zich geen zorgen maken over de back-ups van bestanden en het managen van gebruikers. U heeft genoeg van de oplopende kosten van hardware, software en onderhoud van uw netwerk. U staat ervoor open om over te stappen op een beheerde totaaloplossing die afgestemd is op uw specifieke situatie, die u volledig ontzorgt, u zekerheid en veiligheid biedt en die gefundeerd is op innovatieve technologie met de garantie dat die altijd bij de tijd blijft.

Waarom Bokxing IT?

- Geen investeringskosten
- Vast maandelijks bedrag
- Groeit met uw bedrijf mee
- Bespaar tot 50%
- Duurzame keuze
- Al meer dan 10 jaar ervaring

Met Bokxing als IT-partner kunt u zich concentreren op de kern van uw bedrijfsactiviteiten. Bij Bokxing IT is uw computernetwerk in goede handen.

Kijk op www.bokxing-it.nl of bel **088-0016400** voor meer informatie.

BOKXING IT

www.bokxing-it.nl

INGENIEUS & INNOVATIEF

Uitdaging in verdieping

wareco
INGENIEURS

WWW.WARECO.NL

BODEM

WATER

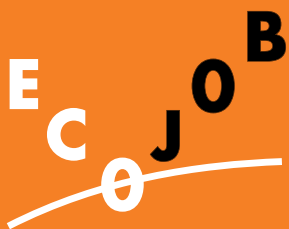
FUNDERINGEN

FLEXURANCE

Aveco de Bondt

ingenieursbedrijf

MILIEUPERSONEEL

ECO-job is hét vertrekpunt voor iedereen die op zoek is naar een nieuwe carrièrestap of collega in de milieubranche.

Werkvelden

• Vergunningverlening	• Energie	• Veldwerk
• Bodem	• Lucht	• Milieumanagement
• Handhaving	• Ecologie	• Milieurecht
• Duurzaamheid	• Klimaat	• Geluid